

Anton Dörrer, Tiroler Umgangsspiele. Ordnungen und Sprechtexte der Bozner Fronleichnamsspiele und verwandter Figuralprozessionen vom Ausgang des Mittelalters bis zum Abstieg des Aufgeklärten Absolutismus. Innsbruck 1957. Str. 568 in 40 slikovnih prilog na umet. papirju ter 1 zemljevid. (= Schlern-Schriften 160.)

Knjiga je v mnogih pogledih obračun življenjskega dela priletnega avtorja, ki je danes najuglednejši raziskovalec tirolskega ljudskega gledališča v najširšem pomenu besede. Podrobno poznavanje arhivalnih virov in ogromne literature pa srečna prizadetost sta omogočila nastanek te izredno pomembne knjige. Tudi našemu raziskovalcu domačih baročnih procesij in obhodov se namreč ob branju izčrpnih uvodov v posamezne razdelke odpirajo koristni vidiki. Avtor s suverenim znanjem upošteva mitološke ostaline, religiozne, sociološke in psihološke činitelje, ki so sodelovali pri vzniku in življenju obhodov raznih vrst. Za raziskovalca je nadvse zanimiv vpogled v njihovo nastajanje, v »delavnice« tistih, ki so oblikovali njihovo zunanjo podobo, njihova besedila in vse, kar k njim spada. Posebno vrednost imajo ponatisnjena besedila procesijskih redov in dramatskih tekstov, ki so jih — podobno kakor pri nas — izvajali med procesijami. Pred nami se vrstijo srednjeveška in baročna telovska procesija iz Bozna, ki je sporočena v raznih in različnih starih variantah ter spada med najbogatejše, kar jih poznamo, različne druge procesije in spredovna slavja (iz Bozna, Innsbrucka, Lienza in od drugod), svetokriška procesija in procesija sv. Kandida iz Innichena, dve marijanski procesiji iz Merana in Landecka. Zaradi naših pasijonskih procesij iz baročne dobe je posebno zanimiv razdelek o spokornih procesijah; tu spoznamo bratovščinske sprevode te vrste iz Bozna, Halla, Klausna, Schwaza, Kufsteina, Rattenberga, Kitzbühla in Silliana, Merana in Brixna. Kdor koli se bo pri nas še kdaj ukvarjal — bodisi kot gledališki zgodovinar, bodisi kot etnograf — z zgodovino naših baročnih figuralnih procesij, ne bo smel mimo tega razdelka z njegovim bogatim gradivom in številno uporabljeno literaturo.

Niko Kuret

Jahrbuch des Österreichischen Volksliedwerkes, Bd. 7, Wien 1958. Str. 122. S 60.—

Sedmi letnik centralnega avstrijskega zbornika za ljudsko pesem in ljudsko glasbo prinaša kot običajno razprave ter članke z novim gradivom s tega področja. Med razpravami, ki so po številu zastopane skromneje kot v prejšnjih letnikih, obravnava Leopold Schmid pod naslovom »Staronemška družabna pesem na neki dunajski sliki iz leta 1524« pesem, ki je razvidna iz odprte pesmarice v rokah mladega portretiranega moža. Iz začetnih besedi, reproduciranih na sliki, identificira avtor ljubezensko pesem, ki je med najpogostejše dokumentiranimi v prvi polovici 16. stoletja. Domneva, da gre tu za pesmarico Arndt-a von Aicha iz leta 1519, bi se dala točno kontrolirati, če bi avtor poleg besedila upošteval tudi melodijo, saj sta njeni prvi dve frazi iz slike dosti jasno razvidni. — Važen donosek je pripeljal Walter Deutsch »O izkušnjah pri ureditvi melodičnega registra«. Po sistemu prof. Karla Klierja iz leta 1956 so sedaj registrirane in urejene melodije v zbirki gradiščanskega (Burgenland) pokrajinskega arhiva in del gradiva v arhivu za Dunaj in Nižjo Avstrijo. Po tem sistemu se na kartotekah izpišejo v notah prvi štirje takti pesmi; stopnje skale na poudarjenih dobah teh taktov se označijo z arabskimi številkami in tvorijo štirištevilčno karakteristiko, ki se kot taka posebej označi na karti, n. pr. 3211, 5532, 1652. Na karti se naznačijo še taktna struktura po melodičnih frazah, splošna oznaka vrste pesmi (n. pr. ljubezenska, romarska), obseg melodije, končni ton in tonalna vrsta (dur, mol, pentatonika itd). Pripombe avtorja iz izkušenj pri delu se nanašajo na izbiro poudarjenih tonov v posameznih vrstah taktov, predvsem na razlikovanje $\frac{2}{4}$ in $\frac{4}{8}$ takta, ter na oznako melodičnih zadržkov